

Återaktivering av mönstring och grundutbildning med värnplikt – den svenska modellen

Nordisk konferens i Helsingfors den 12-14 juni 2017

Agenda

- Utmaningar
- En robust personalförsörjning av det militära försvaret (SOU 2016:63)
- Regeringsbeslutet från den 2 mars 2017 om återaktivering av mönstring och grundutbildning med värnplikt
- Siffror från Försvarsmaktens årsredovisning 2016
- Den föreslagna personalförsörjningsmodellen i SOU 2016:63
- Slutsatser

Utmaningar

- Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har försämrats och innebär förändrade krav på den svenska försvarsförmågan.
- Den enskilt viktigaste målsättningen i försvarsinriktningsperioden 2016 – 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och den samlade operativa förmågan i totalförsvaret. Personellt och materiellt uppfyllda krigsförband som är samövade är avgörande för att detta ska kunna uppnås.
- Personalförsörjningen av det militära försvaret syftar ytterst till att förse krigsförbanden med för verksamheten utbildad personal och tillräckligt antal tjänstgörande under villkor som möjliggör att krigsförbanden kan användas på det sätt som Sveriges försvars- och säkerhetspolitik kräver.
- Riksdagen beslutade 2010 om utformningen av den reformerade totalförsvarsplikten, frivillig rekrytering och frågor kopplade till grundläggande militär utbildning. Röstsiffrorna var 153 för och 150 emot. Värnplikten lades alltså vilande med en mycket liten marginal.

En robust personalförsörjning av det militära försvaret (SOU 2016:63)

- Den 1 oktober 2015 beslutade regeringen att tillsätta utredningen ”En långsiktigt hållbar personalförsörjning av det militära försvaret” (Dir. 2015:98).
- SOU 2016:63 överlämnades till Regeringskansliet den 28 september 2016
- 86 remissinstanser. Sista svarsdag var den 30 januari 2017.
- Betänkandet innehåller förslag såsom att återinföra mönstringen och grundutbildning med värnplikt, befäls- och officersförsörjningsfrågor, incitamentsfrågor, hemvärnsfrågor, lokalförsvarsförband, utbildningsvolym m.m.
- Beredning pågår inom Regeringskansliet av författningsförslag och övriga förslag. Det gäller två stycken personalförsörjningsutredningar (SOU 2016:63 och SOU 2014:73).

Regeringsbeslutet daterat den 2 mars 2017

Den 2 mars 2017 beslutade regeringen med stöd av 1 kap. 3 a § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt att totalförsvarspliktiga (både kvinnor och män) ska vara skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt. Skyldigheten att genomgå mönstring gäller från och med den 1 juli 2017 och skyldigheten att fullgöra grundutbildning med värnplikt gäller från och med den 1 januari 2018.

Skälen

Regeringen anser att det är av stor vikt att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Personellt och materiellt uppfyllda krigsförband som är samövade är avgörande för att detta ska kunna uppnås.

Mot bakgrund av att den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde har försämrats och att Försvarmaktens behov av personal i krigsförbanden, enligt regeringens bedömning, inte kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering bör totalförsvarspliktiga, med hänsyn till Sveriges försvarsberedskap, vara skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt.

Särskild om de föreslagna utbildningsvolymerna i SOU 2016:63

- Den årliga utbildningsvolymen under innevarande inriktningsperiod bör enligt utredningen vara:
 - 2018: 4 000
 - 2019: 4 000
 - 2020: 5 000
- Detta motsvarar en ökning relativt nu gällande planering
 - enligt följande:
 - 2018: –
 - 2019: –
 - 2020: 1 000
- Den årliga utbildningsvolymen under nästkommande inriktningsperiod(2021–2025) bör, enligt utredningen, vara 6 000 år 2021 för att sedan stabiliseras på 8 000 åren 2022–2025. Detta kräver, enligt utredningen, ökade anslag.
- Personalreservens storlek ska dimensioneras utifrån sitt syfte. Personalreserven ska – liksom krigsförbanden – vara dimensionerande för den årliga utbildningsvolymen och bör omfatta minst 23 000 krigsplacerade.
- Antalet tidvis (GSS/T) tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän i krigsorganisationen föreslås minska med drygt hälften av dagens planerade behov. Regeringen har fattat beslut om personalvolymen för 2018 och 2019 men inför för 2020 och framåt.

Siffror från Försvarmaktens årsredovisning för 2016

GMU år	Antal som har påbörjat utbildningen	Antal som slutfört utbildningen	Andelen som har tagit anställning alternativt tecknat avtal med Hemvärnet
GMU 2011	1 556	1 282	89,4 %
GMU 2012	2 124	1 719	88,3 %
GMU 2013	3 784	3 035 (14 % kvinnor)	78,8 %
GMU 2014	2 342	1 963 (17 % kvinnor)	78,2 %
GMU 2015	2 706	2 214 (13 % kvinnor)	83,6 %

Den 1 januari 2016 inleddes den nya militära grundutbildningen (MGU) som bygger på förordningen (2015:613) om militär grundutbildningen. MGU (9-11 månaders utbildning för GSS och 4-7 månader för hemvärnet) ersatte således GMU (3 månaders utbildning).

MGU år	Antal som har påbörjat MGU	Antal som har slutfört utbildningen
MGU 2016	2 417 (13 % kvinnor)	542 (18 % kvinnor)

Siffror från Försvarmaktens årsredovisning för 2016

		2016			2015			2014		
Kategori	Plan (BU mot 2020)	Antal	Kvinnor	Män	Antal	Kvinnor	Män	Antal	Kvinnor	Män
GSS/K	6 500	5 241	11 %	89%	5 807	11 %	89 %	5 570	11 %	89 %
GSS/T	10 400	3 886	10 %	90 %	3 769	10 %	90 %	3 462	10 %	90 %

GSS/K – Kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän

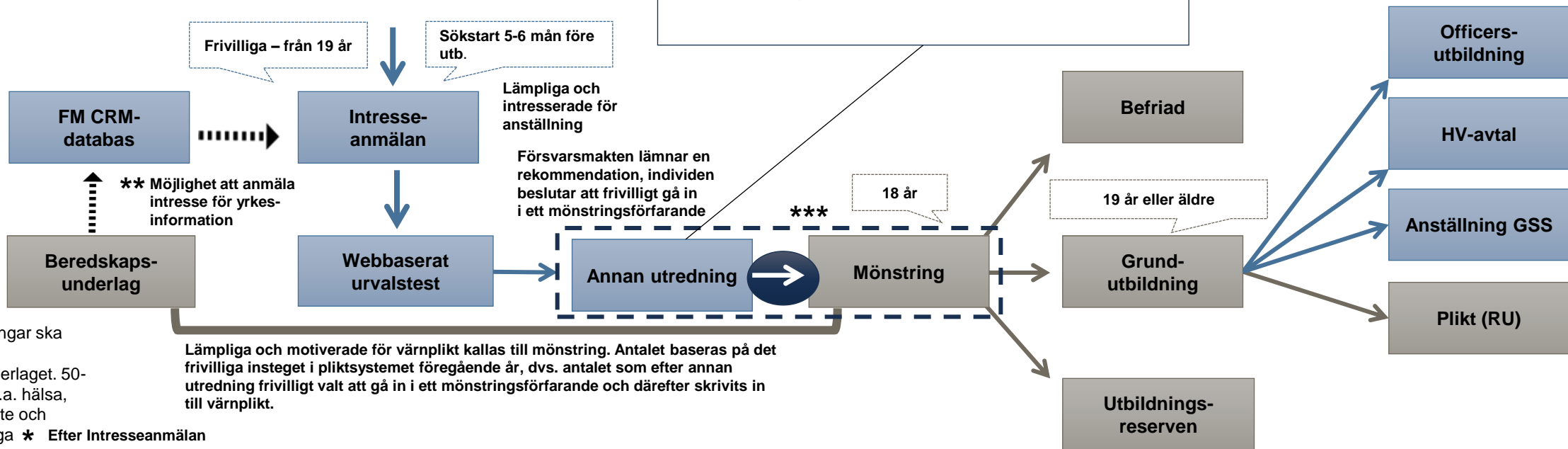
GSS/T – Tidvis anställda gruppbefäl, soldater och sjömän

GSS/P - Ej anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som krigsplaceras med stöd av lagen om totalförsvarsplikt.

Utredningens förslag till personalförsörjningsmodell (med några viktiga tillägg)

Enligt utredningen så kan individen svara JA eller NEJ i den här boxen om att frivilligt ta steget till mönstring eller att avbryta. Vilja, motivation och intresse bör väga tungt hos den enskilda individen vid mönstringen.

Samtliga 18 åringar ska fylla i beredskapsunderlaget. 50-60 frågor om bl.a. hälsa, utbildning, arbete och övriga personliga förhållanden.

** FM CRM-databas syftar till att upprätthålla en relation med potentiella medarbetare.

*** Rekommendation lämnas efter dialog med yrkesvägledare ur FM, individen beslutar att frivilligt gå in i ett mönstringsförfarande, beslut om inskrivning fattas av TRM. Annan utredning och mönstring bör fysiskt genomföras i anslutning till varandra.

Den 11 december 2014 beslutade regeringen att återinföra repetitionsutbildningen för totalförsvarspliktiga.

Slutsatser

- Det är många olika förslag som ska tas om hand i de båda personalförsörjningsutredningarna under ganska snäva tidsförhållanden.
- Det finns en hel del kommunikativa utmaningar i form av att nå ut med korrekt information om vad det nya personalsystemet innebär.
- Det är låga utbildningsvolymmer under 2018 och 2019 (4000/år – gäller både kvinnor och män). I betänkandet SOU 2016:63 föreslås ökade utbildningsvolymmer från 2020 och framåt.